

Перелік скорочень

У переліку подаються скорочення, вживані у текстах, включно із скороченнями під титлами, а також окремі умовні скорочення та акроніми.

Скорочення розкриваються здебільшого українською мовою; в окремих випадках розкриті російськомовні терміни або акроніми не перекладалися, відповідно, ці пояснення подаються курсивом (наприклад, делопроиз. – делопроизводитель).

Численні загальновідомі терміни/поняття, скорочені назви органів влади, установ, інші стандартні скорочення й акроніми широкого вжитку (главк, горком, горсовет, Головдержслужба, госбюджет, ВУЦВК, ВУЦИК, КП(б)У, ВПШ тощо) не розкриваються.

Скорочення, що зустрічаються в іншомовних документах, як правило, розкриваються у перекладах, тому до переліка вони не включаються. Виняток становлять польськомовні документи, що подаються без перекладу; відповідно, скорочення, що трапляються у них, розкриваються польською мовою.

абз. – абзац

аб. дан. – абсолютні дані

абс. – абсолютні

адм., админ. – адміністративний

Акад. Наук – Академія Наук

ар., арт., артик., арті., артї., артік. – артикул

арк. – аркуш

арм. – армія

б., бувш. – бувший

б. р. – біжучого року

Бґа, Бґу, Бґъ, Бґомъ – Бог, Богом, Богу

бґоненавистного – богоненавистного

бґопротивности – богопротивности

Бжѐ, Бзѐ – Боже, Бозі

Бжѐю, Бжїѐ, Бжїа, Бжїею, Бжюю, Божю – Божою, Божої

біж. – біжучий

бл. – близько

блґовѣрнымъ – благовірним

блґодарит – благодарить

блґопрїятна – благопрїятна

блґовременно – благовременно

быв. – бывший

В. – Великая

в. в. – ваше высокопревосходительство

в., вѣа, вѣъ, вѣеи, вѣои, вѣой, вѣомъ, вѣу – ваш, ваша, вашої, вашу

в. к. м., в. к. м-ть – ваша королівська милість

в. к. м-ті – вашої королівської милості

в. м., вм, вмл, вѣст, вѣсти – ваша милість, вашої милості

в. мѣтем, вѣттями – Вашим милостям (милостями)

в. о., в. об. – виконуючий обов'язки

в. р. – власна рука

в. ц. пр. в-ва, в. ц. пресв. в-ва – Вашої царської пресвітлої величності

ВДЗ – Вісник Державних Законів

вел. – велика, великий

вѣл. – вельможный, вельможности

вип. – випуск

від., відд. – відділ

відп. – відповідальний

вкл. – включно

ВКЛ – Велике князівство Литовське

влсна – власна

влчства, влчство – величність, величності

г. – город

г., гг. – господин, госпожа господа

г., гг. – год, годы

газ. – газета

- Гѣа, Гѣда, Гѣи, Гѣдѣ, Гѣспдѣ – *Господь, Господа, Господи*
- Гѣрѣственною – *Государственную*
- гѣрѣ, гѣрѣа, гѣрѣрѣ, гѣрѣру, гѣрѣра – *господар, господарю, господаря*
- гѣрѣрѣкоѣ, гѣрѣрѣским, гѣрѣрѣским, гѣрѣрѣских, гѣрѣрѣкоѣ, гѣрѣрѣском, гѣрѣрѣскому – *господарської, господарським, господарських, господарському*
- ген. – *генваря*
- ген. – *генеральный*
- гимназ. – *гимназичний*
- гл. – *глава*
- гл., главн. – *главный*
- год. – *година*
- Город. полож., Городов. полож. – *Городовое положение*
- горож. – *горожанський (міський)*
- Гос. Совет – *Государственный Совет*
- Гѣспдѣнѣ – *Господній*
- гѣпдамѣ, гѣпдамѣ – *господам*
- гѣпдна, гѣпдну, гѣпднѣ, гѣпдномѣ, гѣпна, гѣпна, гѣпдна, гѣпдну, гѣпдну – *господин, господина, господину, господином*
- гр. – *грам*
- гр. – *громадянин, громадянка*
- гр., грив. – *гривна*
- Граж., граждан. – *гражданский*
- греко-кат. – *греко-католик*
- д. – *добродій*
- д. – *дело*
- д., др., д-р, д-ра, др-ра – *доктор, доктора*
- д., дни, днѣ, днѣа – *день, дня, днів*
- д. с. с. – *действительный статский советник*
- дек. – *декабря*
- делопроиз. – *делопроизводитель*
- держ. – *державний, державні*
- держ. нар. шк. – *державна народна школа*
- децзаготовки – *децентрализовані заготовки*
- див. – *дивись*
- додатк. – *додаткова*
- др., друг. – *другие*
- дѣховнихѣ – *духовных*
- дѣчери – *дочери*
- дѣша, дѣшевно – *душа, душевно*
- Еѣгѣлієм, Еѣгѣліємѣ, Еѣгѣліємѣ – *Євангелієм*
- Еѣгѣлская – *євангельська*
- е. и. в. – *его императорского величества*
- его кѣр мл, его кор. м. – *его королевская милость*
- его цѣрѣского вѣлчства – *его царского величества*
- един. измер. – *единица измерения*
- жил. строительство – *жилищное строительство*
- жур. – *журнал*
- зав., завед. – *завідувач*
- заборг – *заведующий организационным отделом*
- Зак. гражд. – *Законы гражданские*
- Зак. Осн. – *Законы Основные*
- Зак. судопроизв. гражд. – *Законы судопроизводства гражданского*
- Зак. угол. – *Законы уголовные*
- зам. – *заместитель*
- зам. город. го-вы – *заместитель городского головы*
- запор., запорож. – *запорізького*
- заст. – *заступник*
- Зб. з. та р. – *Збірник законів та розпоряджень зв. – зворот*
- Зѣрц. Саѣ., Зѣрцал. Саѣон. – *Зерцало Саксонське*
- згѣд. – *згідно*
- ЗОУНР – *Західна Область Української Народної Республіки*
- ЗУНР – *Західно-Українська Народна Республіка*
- З. У. – *Закарпатська Україна*
- изд. – *издание, издания*
- им., ім. – *імені*
- имѣркѣ – *имярек*
- і. з. – *імперські закони*
- імѣ. і апост. – *імператорський і апостольський*
- інш. – *інше*
- й. в. м. п. – *його вельможність милостивий пан*
- й. м. – *його милість, його милості*
- ЙКМ – *його королівська милість*
- к. – *коруна*
- к., кч. – *крона, корона чеська*

к. й. м. – король його милість, короля його милості
канцел. – канцелярські
карб., крб. – карбованець, карбованців
кат. – категорія
кер. – керівник
кл. – клас
кнґня, кнґни – княгиня, княгині
ннґжа, кнґжти – княжа, княжати
кнз, кнзъ, кнзю, кнзя, кнзда – князь (у різних відмінках)
кнзства – князівства
кни., книг. – книга, книги
конезав. – конезавод
кр. – крейцер
К. У. – Карпатська Україна
культ-освіт. – культурно-освітній
культпросвет-учреждения – *культурно-просветительские учреждения*
л. – лист
М. – Малая
м. – милість
м., мм. – місто, міста
Магдеб., Майдеб. – Магдебурзьке
медич. полож. – медичне положення
мес., м-ц – місяць
мл, млсти, млсть, млстю, млстью, млтю, млю – милість (у різних відмінках)
млн. – мільйон
мґсца, мґсць, мґсяць мґсцей, мґсця, мґца, мґцей, мґцех, мґцехъ, мґця – місяць (у різних відмінках)
мґсць, мосць – мосць, милість
мґцов, мґцовъ – місяців
мн. – *мнение*
МНК – міський народний комітет
МТС – машинно-тракторна станція
н. – номер
н. е. – нашої (нової) ери
наказ. – наказаний
напр. – наприклад
нар. Хр. – народження Христа
нацменьшинства – *национальные меньшинства*
нач. – начальник
Нім. Австрія – Німецька Австрія
нне, нне, ннѣ, ннѣ, ннѣ – нині

ннѣшнемъ – нинішньому
нша, ншего, нши, нших, ншихъ, ншим, ншимъ, ншими, ншого, ншоє, ншои, ншом, ншому, ншомъ, ншу – наша, наші (у різних відмінках)
НР – Народна Рада
НРЗУ – Народна Рада Закарпатської України
о. – отець
обл. – область
Общ. губ. учр., Общ. учреж. губерн., Учр. губ. – *Общее учреждение губернское*
Общ. уст. счетн. – *Общий устав счетный*
окр. – окружне, окружний
ОНК – окружний народний комітет
ОНО – Організація національної оборони
октовр. – октоврій (жовтень)
оп. – опис
опубл. – опубліковано
орг., орган. – організація
от. – отаман
ответств. – *ответственный*
отд. – *отдел, отделение*
оф. – офіційна
п. – пан, панська, панської
п. – пункт, параграф
п. н. м., пан н. м. – пан наш милостивий
п. р. – поточний рік
п/відділ – підвідділ
парт. – партійна
передпол. – передполудні
Підк. Русь – Підкарпатська Русь
підст. – підстава
пна, пну, пнѣ – пана, пану, пан
пнѣ, пнѣ – пане
пнѣй – панею
пнзєи – пінязів
пнов, пновъ, пнове, пны – панів, панове, пани
Пол. о зем. учрежд. – *Положение о земских учреждениях*
Полож. – *Положение*
Полож. о губ. и уезд. земск. учр. – *Положение о губернских и уездных земских учреждениях*
Полож. о земск. уч. нач. – *Положение о земских участковых начальниках*
пом., поміч., помічн. – помічник
пор. – порівняй

поруч. – *поручение*
 Поряд. – *Порядок*
 поч. – початок
 пп. – пани (у різних відмінках)
 пред. – *председатель*
 прибл. – приблизно
 приготов. – приготувчий
 прил. – *приложение*
 прим. – примірник
 примеч. – *примечание*
 Прод., Продолж. – *Продолжение*
 пром. – промисловий
 пропаг. – пропагандистський
 проф. – професор
 проф. – профспілкova
 проч. – *прочее, прочих*
 прсвѣтлого влчства – *пресветлого величества*
 птль – приятель
 пун. – пункт

 р. від нар. Хр. – рік від народження Христова
 р. м. – рідна мова
 р., рр. – рік, роки
 рр. – розділи
 роб. – робота
 робітн. – робітник
 родственн. – *родственный*
 рож. – *рожденная*
 Рожства Престыя Бгородицы – Різдва Пресвятої Богородиці
 роз., розд. – розділ
 руб. – *рубль*

 с. – сторінка
 с. – село
 с. г. – *сего года*
 св., свтихъ, свтую, стїмъ, стїмъ – свята, святий, святі (у різних відмінках)
 секр. – секретар
 Св. ремесл. постан. – *Свод ремесленных постановлений*
 Свод. Зак. – *Свод Законов, Свода Законов*
 Свод Зак. о гор. и сельск. хоз., Свод Зак. о гор. и сел. хозяйст. – *Свод законов о городском и сельском хозяйстве*
 Свод Зак. о сост., Зак. о сост. – *Свод законов о состоянии*
 с/старостатів – сільських старостатів

 секр. – секретар
 серп. – серпень
 склогограф. – склогографічний
 служащ. – *служащий*
 служб. – службова
 сна, сну, снъ – син, сина, сину
 снѣца – синовця
 спсньє – спасіння
 Стѵполкъ – Святополк
 стѵоусопшихъ – *святоусопших*
 СНК – сільський народний комітет
 соц. – соціальна, соціальний
 спец. – спеціальний
 спр. – справа
 ср., сравн. – *сравни*
 с-т – секретаріат
 ст. – старший
 ст. – стаття, *статья*
 ст. – століття
 стб. – *столбец*
 ст. з. – стаття закону
 Стат. – Статут
 суд. – судовий

 т., тт. – том, томи
 т., тт., тов. – товариш, товариші
 т. в. о. – тимчасово виконуючий обов'язки
 т. г. с. – товариш генерального секретаря
 т. д. – так далі
 т. е. – *то есть*
 т. ин., т. инче – таке інше
 т. п. – тому подібне
 так наз. – *так называемый*
 телегр. – телеграф
 тер. – територіальний
 техн. – технічний
 тимч. – тимчасовий, тимчасово
 тис. – тисяча
 Тит. – *Титул*
 тов. мін. – товариш міністра
 торг. – торгівельний
 трвогъ – тривог
 Триб., Трибунал. – Трибунальське

 У. Н. Р., УНР – Українська Народна Республіка
 у. с.-д. – українські соціал-демократи
 УЦР, У. Ц. Рада – Українська Центральна Рада
 У. Н. О – Українське Національне Об'єднання

- уг. к. д. – угорський королівський державний
 укр. – українська, український
 Улож. – Уложение
 упр. – управління
 управ. – управляющий
 Уст. – Устав
 Уст. благоустр. город. и сел. – Свод законов о благоустройстве в городах и селах
 Уст. воин. пов. – Устав о воинской повинности
 Уст. гор. и сел. хоз., Уст. гор. хоз. – Свод законов о городском и сельском хозяйстве
 Устав гражд. судопр. – Устав гражданского судопроизводства
 Уст. зем. пов. – Устав о земских повинностях
 Уст. ин., Уст. иностр. испов., Уст. иностр. исповед. – Уставы иностранных исповеданий
 Уст. казен. им. – Устав казенных имений
 Уст. народ. прод., Уст. о народ. продов., Уст. о обезп. народ., Уст. о обезп. народ. продов. – Устав о обеспечении народного продовольствия
 Уст. о паспор. и бегл. – Свод Уставов о паспортах и беглых
 Уст. о предупр. преступл., Уст. о предупр. и пресеч. преступл. – Устав о предупреждении и пресечении преступлений
 Уст. о служ. гражд. – Устав о службе гражданской
 Уст. о служб. по выб., Уст. служ. выб. – Устав о службе по выборам
 Уст. о служ. по опред. прав., Уст. служб. прав. – Устав о службе по определению от правительств
 Уст. пенс. – Уставы о пенсиях и единовременных пособиях
 Уст. пит. – Устав о питейном сборе
 Уст. пожарн. – Устав пожарный
 Уст. пош., Уст. пошл., Уст. пошлин. – Устав о пошлинах (Свод уставов о пошлинах)
 Уст. Пут. сообщ. – Устав Путей сообщения
 Уст. торг. – Устав торговый
 Уст. угол. суд. – Устав уголовного судопроизводства
 Учр. суд. уст. – Учреждение судебных установлений

 ф. – фонд
 фах. вчит. – фаховий вчитель
 февр. – февраля
 фр. – форинт

 хв. – хвилина
 Хел., Хелмън., Хем. – Хелминское
 хоз. – хозяйственный

 ц. р. – цього року
 Цесар., Цесар. – Цесарське
 цркви – церкви

 ч., част. – частина, часть
 чис. – число
 члвкъ, чол. – чоловік, человек
 числ. – численних
 чти – повазі

 шк. інспект. – шкільний інспектор
 шт. – штук
 шт. – штаб
 штат. ставк. – штатна ставка

 An. – Anno
 art. – artykuł
 austr. – austriacki
 aug. – august

 b. – były

 c.k. – cesarsko-królewski
 ct. – cent
 cyw. – cywilny
 cz. – część

 d. – die
 d., dn. – dzień
 dep. – departament
 Dr – doktor
 Dz. Ust., Dz. U. P., Dz. U. Rz. P., Dz. Ust. R. P. – Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej

 etc. – et cetera

 fl. – floren

 godz. – godzina
 gr. – grosz

 h., hal. – halerz
 Hr – hrabia

 ich mm. pp., ich Mć pp., IMć – ich mość panowie

- ichm, Ich M. IchMciom, ichmciów, Ich mć, IMciom, Imciom, Imci – ich mość
- IKM – jego królewska mość
- Imc, IMć – jego mość
- IMc. p. – jego mość pan
- JKM, J.K.M., j.k.m., j.kr.msci, j. kr. Msci, je.kr. mci, JKról. Mości, JKrólewskiej Mości – jego królewska mość, jego królewskiej mości
- Jm., JM, j. m., JMci, j msci – jego mość, jego miłość, jego mości, jego miłości
- Jmp, j.m.p., JMP, Jego m. p., JMości p. – jego mość pan, jego miłość pan, jego miłości pana
- k. – karta
- K., Kr. – krona
- k. i. m., KJM, Król JMość, Króla JMości – król jego mość, króla jego mości, – король його милість (поль.)
- k. k. – kodeks karny, kodeks kryminalny
- k. k. ros. – kodeks kryminalny rosyjski
- k. mc – królewska mość
- kar. – karny
- kl. – klasa
- kom. – komisja
- kor. – korzec
- kraj. – krajowy
- ks. – księdz
- lit. – litera
- litt – litewski
- m. – magister
- m., mcz – mość
- mca, msca – miesiąca
- mci, mcz, mm., msci, mści – mości, miłości
- mciom, msciow – mościom, mościow, miłościom
- mciwi – miłościwi
- mp, m. p., mppa – manu propria
- m. p. – miłościwy pan
- N. N. – nieznan
- nam. – namiestnictwo
- niem. – niemiecki
- np. – na przykład
- nro – numero
- p., pp. – pan, panowie
- p. – piętro
- p. – punkt
- p. k. – podkanclerz królewski
- pow. – powiat
- poz. – pozycja
- Pr. – Prawo
- pr. sł., pragm. służb. – pragmatyka służbowa
- prez. – prezydja
- proc. – procesowy
- pułk. – pułkownik
- r. – rok
- R. P., Rz. P., Rzpąta, Rzpltej, Rzptej, Rzczyptej – Rzeczpospolita
- Reipubl. – Reipublica
- ros. – rosyjski
- rozd. – rozdział
- rozp., rozporz. – rozporządzenia
- S. – Święty
- St. – Stanisław
- s. – strona
- ś. p. – świętej pamięci
- st. służb. – stacja służbowa
- t. M. – twoja mość, twoja miłość
- t. d. – tak dalej
- t. p. – temu podobnie
- U., Ust. – Ustawa
- u. k. – ustawa karna
- ust. cyw. – ustawa cywilna
- ukończ. – ukończenie
- urodz. – urodzona, urodzony
- uprz. – uprzejmie
- vol. – volumen
- vczt – videlicet
- wdztwa – województwa
- W. Ks. WX – Wielkie Księstwo
- WKsL, WXL – Wielkie Księstwo
- wm, wmc, wmc – wasza miłość (mość)
- ww, wwmc – waszi mości
- wzgl. – względnie
- x., xdz, xdza – ksiądz
- X. J. M. – ksiądz jego miłość
- zasił. – zasiłkowy
- zł. – złoty